

Nieuwsbrief Nieuwkomers

Oktober 2024

In deze nieuwsbrief informeren wij u over de ontwikkelingen en vraagstukken rondom de vier primaire doelgroepen nieuwkomers: arbeidsmigranten, statushouders, ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers.

1. Asiel

Realisatie asielopvanglocatie

De omgevingsvergunning 'bouwen' voor de asielopvanglocatie aan de Schansdijk is verleend op donderdag 19 september 2024. De bezwaartermijn loopt tot 31 oktober 2024. Inmiddels is het COA met de werkzaamheden gestart.

De voorlopige planning voor de fysieke realisatie is:

- Week 40-41-42 Inrichten bouwplaats. Starten ontgraven van de funderingen bekisting aanbrengen, plaatsen van doorvoeren voor de installaties-funderingsbeluchting.
- Week 43 Vlechtwerk/betonijzer aanbrengen en betonstorten.
- Week 44-45-46 Uitharden beton.
- Week 47 Plaatsen woonunits.

De planning voor het in gebruik nemen van de locatie is eind maart/begin april 2025.

Naast de fysieke realisatie is het belangrijk om de komende maanden afspraken te maken over de aansluiting van de opvanglocatie op de Moerdijkse samenleving. Het gaat dan aan de ene kant om veiligheid (verkeersveiligheid, openbare orde) en aan de andere kant over diverse sociaal maatschappelijke thema's zoals onderwijs, gezondheid, welzijn, werk en participatie. Hiervoor gaat de gemeente met COA en de relevante partners (zoals het Werkplein) in gesprek om afspraken te maken.

Spreidingswet en regionale samenwerking

De Spreidingswet is op 31 januari 2024 inwerking getreden. Deze wet geeft gemeenten een expliciete wettelijke taak om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken. Het doel is om te komen tot een evenwichtige verdeling van asielzoekers over Nederland. Aan de provinciale en regionale regietafels is de afgelopen maanden overleg gevoerd over of en hoe invulling gegeven kan worden aan de opgave. Dit moeten de districten in zogenaamde regioplannen vastleggen. De gemeente Moerdijk werkt samen met de gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Steenbergen, Rucphen en Woensdrecht in het district 'De Markiezaten' aan asiel en migratie. Moerdijk voldoet met de komst van de opvanglocatie in Zevenbergen nagenoeg aan de opgave die wij hebben op basis van Spreidingswet (we realiseren 200 plekken van de opgave van 214). District De Markiezaten heeft op 1 oktober 2024 haar regioplan aangeleverd. De conclusie van dit regioplan is dat ons district niet voldoet aan de opgave van de spreidingswet. Het district moet indicatief 1.524 plekken leveren. Het voornemen in onze regio is om 1.024 plekken te realiseren. Voor een aanzienlijk deel van deze plekken is de gemeentelijke besluitvorming en/of bestuurlijke afspraken met het COA al in een zo vergevorderd stadium als de asielopvang in Moerdijk. Dat betekent dat voor een deel van de voorgenomen te

realiseren plekken nog geen overeenstemming is. De plannen van alle districten in Brabant worden door de Provincie gebundeld en aan de staatssecretaris van justitie en veiligheid aangeboden in een provinciaal verslag. In december 2024 neemt de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid een verdeelbesluit over waar de opvangplekken definitief gerealiseerd dienen te worden. Als het gemeenten niet lukt om gezamenlijk de hele provinciale opgave in te vullen, dan kan de staatssecretaris zelf gemeenten aanwijzen, en daarmee verplichten, om asielzoekers op te gaan vangen.

2. Statushouders

Huisvesting

Op 7 augustus 2024 heeft de Provincie Noord-Brabant de gemeente Moerdijk het toezichtsoordeel huisvesting vergunninghouders 1e helft 2024 toegestuurd. Het toezichtsoordeel luidde 'voldoet niet'. De gemeente Moerdijk bevindt zich door het niet realiseren van de totale taakstelling voor het eerste half jaar van 2024 (achterstand van -22) op de tweede trede van de interventieladder. Omdat er een achterstand is, moest Moerdijk voor 1 oktober 2024 een voortgangsrapportage mailen aan de toezichthouder. Deze gezamenlijke voortgangsrapportage van gemeente Moerdijk, Woonkwartier en Vluchtelingenwerk is door de toezichthouder van de provincie positief ontvangen. Per 15 oktober rest ons nog de volgende taakstelling:

Taakstelling Q3 en Q4 2024 (inclusief achterstand)	58
Realisatie volgens TVS op 15-10-2024	25
Nog te huisvesten tot 31-12-2024	33

De verwachting is dat we tot einde van 2024 zeker nog 19 personen kunnen huisvesten door woningaanbod wat Woonkwartier ons doet, gezinsherenigingen en plaatsing in de HAR woning in Fijnaart. Dit is een tijdelijke voorziening in een woning aangeboden door Rijk Zwaan. Hier kunnen statushouders die wachten op een woning in de gemeente Moerdijk alvast tijdelijk gehuisvest worden in afwachting van hun definitieve woning; zij kunnen dan al met hun inburgering starten. In 2024 zijn tot nu 12 mensen gehuisvest in deze HAR woning, waarvan er inmiddels 7 zijn doorgestroomd naar hun definitieve woning. De verwachting is dat ook dit tweede half jaar van 2024 de taakstelling niet volledig gehaald gaat worden. De samenwerking met Woonkwartier op dit onderwerp is constructief.

Ondanks de lage mutatiegraad van woningen (3,8% in 2024) denkt Woonkwartier proactief mee over onder andere het aanpassen van woningen voor grote gezinnen. De huisvesting van statushouders brengt verder de nodige uitdagingen met zich mee door de blijvende mismatch tussen het type woningen wat in Moerdijk beschikbaar is en de koppelingen van COA. De koppelingen bestaan overwegend alleengaanden/alleenstaanden en grote gezinnen. Op dit moment is er bijvoorbeeld een koppeling voor een gezin met 12, terwijl de huidige woningvoorraad vooral bestaat uit eengezinswoningen voor gezinnen van 4 á 5 personen.

Inburgering

Werkplein Hart van West-Brabant voert voor de 6 samenwerkende gemeenten de Wet Inburgering uit. Op dit moment volgen 109 mensen een inburgeringstraject, zij zijn sinds 2022 ingestroomd. Hiervan zijn 78 mensen statushouder en 31 mensen gezinsmigrant. De meeste inburgeraars in Moerdijk (60%) volgen de B1 route (de route voor taal en werk), 27% volgt de Z-route (taal en participatie) en het kleinste deel, 13%, de onderwijsroute (gericht op het behalen van een erkend diploma binnen Nederlands onderwijs). De inburgeringstrajecten B1 en Z zijn onlangs opnieuw aanbesteed. In het programma van eisen voor deze aanbesteding is de ervaring van 2,5 jaar uitvoering van de Wet Inburgering 2021 meegenomen en zijn op basis daarvan eisen gesteld aan de kwaliteit van het aanbod, de wijze waarop dit wordt uitgevoerd door de taalschool en de verantwoording daarover. Op de raadsinformatiebijeenkomst van 28 november aanstaande staat inburgering centraal. U wordt meegenomen op de klantreis die een inburgeraar maakt vanaf het moment dat het Werkplein de brede intake uitvoert en u kunt in gesprek gaan met de regievoerders inburgering over hun dagelijkse uitvoeringspraktijk ('Aan tafel met Inburgering'). Wij informeren u dan ook over de uitkomst van het aanbestedingstraject.

3. Arbeidsmigratie

Trend

De instroom van Spaanse arbeidsmigranten in Nederland en daarmee ook in Moerdijk groeit. Momenteel zijn Spanjaarden de op een na snelst groeiende groep onder arbeidsmigranten. Deze trend is ook zichtbaar in gemeente Moerdijk en de regio West-Brabant. Arbeidsmigranten uit Spanje zijn relatief jong (vaak met partner), goed opgeleid en (de meesten) spreken Engels. De meeste Spanjaarden die we spraken in Moerdijk, zijn van plan zich in Nederland te vestigen of hier voor een langere periode (aantal jaren) te blijven. Het grootste probleem dat zij in Nederland ervaren zijn hoge prijzen en het tekort aan huisvesting.

Een andere snelgroeiende groep zijn migrantenarbeiders uit Afrika. Momenteel komen ze via twee verschillende routes naar Moerdijk: rechtstreeks via werkgevers (vergunning) en via Ierland/Engeland. De meesten werken

in de haven voor Shell. Een klein aantal is momenteel gevestigd in Moerdijk.

Brabants Migratie Informatie Punt (BMIP) en lokaal spreekuur

Het BMIP – waarvan het 'vaste' loket is gevestigd in Breda – biedt meertalige informatie, advies, een meldpunt, diensten en (sociale) activiteiten voor arbeidsmigranten en hun werkgevers. Daarnaast is er ook een mobiel team dat rondtrekt en woon-, werk- en vrijetijdsplaatsen van arbeidsmigranten bezoekt. Bij deze fysieke en mobiele informatiepunten kunnen arbeidsmigranten terecht met al hun praktische vragen over zaken als loon, werk, huisvesting en zorg. Op dit moment wordt met Brabantse werkgevers, brancheorganisaties en maatschappelijke organisaties verder gewerkt aan een aanvullend aanbod. Dit aanbod richt zich op de socialisatie, integratie en participatie van alle internationale medewerkers. In de maanden juni-september zijn er 312 arbeidsmigranten ingeschreven in de RNI (Registratie Niet-Ingezetenen).

Voortgang initiatieven huisvesting arbeidsmigranten

In de integrale aanpak arbeidsmigratie (2020) is een groot tekort aan goede huisvesting voor arbeidsmigranten geconstateerd. We hebben in 2022 de regie genomen en een uitraag uitgezet naar goede initiatieven voor de huisvesting van 1500 arbeidsmigranten. De 5 initiatieven met de hoogste scores zijn als kansrijk aangemerkt en konden hun initiatieven gaan uitwerken. De initiatieven zitten in verschillende fases.

- De aanvraag omgevingsvergunning voor Blokdijk 1 in Moerdijk voor 450 arbeidsmigranten is in december 2023 ingediend en is in behandeling. Streven is dit jaar de vergunning te verlenen. Afhankelijk van eventuele bezwaren kan gestart worden met realisatie eind 2024 of 2025.
- Voor de initiatieven aan de Oudemolensedijk in Fijnaart voor 320 arbeidsmigranten en de Zwaluwse dijk Moerdijk voor 112 arbeidsmigranten lopen de principeverzoeken en wordt in 2025 de vergunning verwacht. Tegen beide initiatieven worden bezwaarprocedures verwacht, zodat start realisatie verwacht wordt in 2026.
- Het initiatief aan de Sebastiaansweg 1 in Moerdijk (bij Kanters) voor 400 arbeidsmigranten is niet meer actueel voor de huisvesting van arbeidsmigranten. De locatie is opgekocht voor de realisatie van vrachtwagenparkeerplaatsen. De "kansrijkheid" zal worden ingetrokken.
- De locatie van het initiatief aan De Langeweg 12 in Zevenbergen (garage Hopmans) voor 300 arbeidsmigranten is onlangs verkocht aan een ontwikkelaar die gestart is met de uitwerking. Het is niet duidelijk op wat voor termijn het initiatief ingediend zal gaan worden. Voorwaarde voor de toegezegde "kansrijkheid" was dat binnen 2 jaar onomkeerbare stappen gezet zouden worden. Deze 2 jaar is eind november verlopen en bekeken zal worden of de "kansrijkheid" zal worden ingetrokken. Er kan altijd

alsnog een initiatief worden ingediend die zal worden beoordeeld op de dan geldende voorwaarden en omstandigheden.

Wet Goed Verhuurderschap

Door de wet Goed Verhuurderschap is het vanaf juli 2024 niet meer mogelijk om initiatieven te weigeren op andere gronden dan ruimtelijke criteria, Bibob toets en wet Goed Verhuurderschap. Het is dan ook niet meer zinnig om een nieuwe uitvraag open te stellen, omdat we initiatieven met de laagste punten niet meer mogen weigeren. Dit betekent dat sinds juli 2024 initiatieven weer “gewoon” kunnen worden ingediend en in behandeling zullen worden genomen.

Regionale themagerichte aanpak arbeidsmigratie (handhaving)

De gemeente Moerdijk neemt deel aan de regionale themagerichte aanpak arbeidsmigratie, onder begeleiding van de VNG. De nulmeting heeft in september plaatsgevonden. Het is de bedoeling dat vanaf 2025 een plan van aanpak voor onze gemeente zal worden opgestart.

4. Oekraïne

Richtlijn Tijdelijke Bescherming en bestendiging aanpak

Moerdijk biedt op dit moment gemeentelijke opvang aan 282 Oekraïense ontheemden. De gemeentelijke opvang aan de Schansdijk in Zevenbergen is volledig gevuld. Veel ontheemden verblijven er al lange tijd, er is weinig verloop. Daarnaast worden er ruim 40 personen particulier opgevangen. De onderlinge sfeer op de opvanglocatie is goed en de bewoners weten het lokaal team Oekraïne goed te vinden voor de ondersteuning die zij nodig hebben.

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor deze groep nieuwkomers is verlengd tot 4 maart 2026. Opvang van Oekraïense ontheemden is daardoor inmiddels niet meer kort- maar langdurig. Dit betekent dat we de transitie moeten maken van de crisisinzet naar bestendiging van de opvang. Daarom wordt op dit moment gewerkt aan structurele werkprocessen en protocollen. Daarnaast wordt steeds meer de beweging gemaakt naar deelnemen aan de Moerdijkse samenleving; onder andere door werk en taallessen.

Eigen bijdrage

Op 1 juli 2024 is de meest recente versie van de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne (ROOO) vastgesteld met daarin de nieuwe regeling om een eigen bijdrage voor gas, water en elektriciteit te gaan innen bij de Oekraïense ontheemden die in een gemeentelijke opvanglocatie verblijven. Hierdoor wordt er beter aangesloten bij de inkomenssituatie van andere bewoners en asielzoekers in onze gemeente. Het uitgangspunt van de eigen bijdrage is

dat Oekraïners die voldoende inkomsten hebben kunnen meebetalen aan de kosten van de opvang. Het maandelijks bedrag is voor nu landelijk vastgesteld op €105 per volwassene, met een maximum van €210 per gezin. Het Rijk geeft gemeenten zes maanden de tijd om de nieuwe regeling in te voeren. Deze tijd is in Moerdijk ook nodig om het proces zorgvuldig in te richten. Het voornemen is om het uitvoeren van de eigen bijdrage regeling voor gas, water en elektriciteit bij de Oekraïense ontheemden te starten per 1 januari 2025.

5. Nieuwkomersonderwijs

Primair onderwijs

In Zevenbergen wordt één centrale nieuwkomersvoorziening voor het primair onderwijs georganiseerd, op basisschool De Toren van stichting De Waarden. Hierover is een akkoord bereikt met alle schoolbesturen in Moerdijk. Alle nieuwkomersleerlingen vanaf groep 3 gaan vanuit alle kernen de eerste 40 weken naar de Toren. Deze periode kan, afhankelijk van het taalniveau, verlengd worden. Leerlingen die nu nog in de taalgroep van de Boemerang les krijgen maken daar hun schooljaar af. Daarna gaan zij naar een reguliere thuisnabije school. Een expertisegroep vanuit alle schoolbesturen werkt de afspraken en werkwijze verder uit in een uitvoeringsplan met kwaliteitsafspraken en bijbehorende begroting. Mogelijk is voor de financiering van de nieuwkomersvoorziening een aanvullende financiële bijdrage van de gemeente nodig.

Voortgezet onderwijs

Leerlingen in de voortgezet onderwijsleeftijd volgen onderwijs bij de Internationale Schakelklas (ISK). Na gemiddeld anderhalf tot 2 jaar stromen leerlingen door naar regulier middelbaar onderwijs of het mbo. ISK onderwijs voor leerlingen uit Moerdijk vindt plaats in Breda, Roosendaal of Bergen op Zoom. Op dit moment kunnen leerlingen binnen enkele weken starten op het ISK. Met de komst van de asielopvanglocatie wordt in samenspraak met Curio (die het ISK onderwijs verzorgt) gekeken of het onderwijsaanbod voldoende is, of dat er uitbreiding nodig is in de regio.